

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ик.н. Виржиния Иванова Желязкова

Висше училище по застраховане и финанси-София

на дисертационен труд за присъждане на научната степен

„доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: доцент д-р Ярослава Сергеевна Левченко

Тема: „Финансова подкрепа на мостовото строителство в Украйна въз основа на комплексен подход за повишаване на инвестиционната привлекателност“

1. Общо описание на представените материали

Определна съм за член на научното жури със заповед № 100 от 29.04.2021 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) доц. д-р Григорий Вазов за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **„Финансова подкрепа на мостовото строителство в Украйна въз основа на комплексен подход за повишаване на инвестиционната привлекателност“** за придобиване на научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е доцент д-р Ярослава Сергеевна Левченко – кандидат към катедра по „Финанси“

при ВУЗФ по докторска програма “Финанси, застраховане и осигуряване” по професионално направление 3.8. Икономика.

Доц. д-р Ярослава Левченко е представила следните документи за целите на настоящата процедура:

- дисертационен труд за присъждане на НС “доктор на науките”;
- автореферат към него;
- списък на научните си публикации;
- справка за изпълнението на минималните национални изисквания;
- справка за приносите в дисертационния си труд;
- автобиография;
- копия на дипломи за ОНС “доктор” и за заемането на академичната длъжност “доцент”;
- други документи, удостоверяващи участието на кандидата като рецензент и в различни програми за допълнителна квалификация.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Левченко завършва магистърска степен в областта на управлението на транспорта в университета в гр. Харков, Украйна. След това продължава развитието си в академична среда, като заедма последователно длъжностите асистент и доцент в същия университет в периода от 2009 година досега. Последователността на кандидата при заемането на отделните длъжности в университета ползвавява тя да натрупа педагогически и административен опит. ОНД “доктор” придобива през 2018 година в Университета Миколас Ромерис. Логично продължение на научните ѝ търсения е разработването на дисертационен труд за присъждане на НС “доктор на науките”.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертационния труд е значима за практиката – как да се осигури финансово една важна за всяка държава, особено за по-големите страни, дейност, като мостостроенето. В дисертационния труд, представен за рецензиране, се разглежда централен проблем, който съпътства развитието на икономическите системи от самото начало на тяхното съществуване, затова и с основание би могло да се твърди, че анализите, представени от дисертанта в рамките на труда, имат стойност за науката и за практиката в различен времеви и географски контекст, въпреки че фокусът е поставен върху проблематиката, характерна днес за страната, която дисертантът е избрал да бъде обект на изследването ѝ – Украйна.

Целта на дисертационния труд е дефинирана ясно: задълбочаване на теорията и доразвиване на методологията в областта на изследването на публично-частното партньорство при реализирането на мостостроенето и неговото финансово обезпечаване. Въз основа на така поставената цел са дефинирани конкретни задачи, които съответстват на нея и реализирането им подпомага нейното постигане. Общият брой на задачите, така както са дефинирани от кандидата, са осемнадесет и бих препоръчвала те да бъдат обединени и сведени до пет или шест на брой с цел по-ясно да се проследи същността и изпълнението им. Това обаче е въпрос на авторски подход и решение.

4. Познаване на проблема

В рамките на дисертационния труд кандидатът се позовава на значим брой литературни източници – общо 509 на различни езици. От изложението се вижда, че тя познава много добре литературата по изследваната от нея тема и на редица места представя критичен поглед към трудовете на други автори, ангажирали се с проблематиката, обект на дисертацията. Това показва задълбоченост и аналитичност, качества, които са необходими за разработването на дисертационен труд за присъждането на НС „доктор на науките“.

5. Методика на изследването

Методологията на изследването представлява съчетание от методи от областта на количествения и качествения анализ. Считам, че този подход е много подходящ за постигане на целите на изследването и допринася за неговото успешно реализиране.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният за обсъждане дисертационен труд е посветен на тема, която е от голямо икономическо значение за почти всяка държава - мостосторенето и неговото финансово обезпечаване. Дисертационният труд е изготвен на руски език и се състои от 401 страници, в това число увод, пет глави, заключение, списък с използваната литература, списък с използвани съкращения, 69 таблици и 42 графики.

В увода е направено въведение в тематиката на изследването. В неговите рамки са очертани основните насоки на изследване - цели, задачи, обект, предмет, използвана методология.

Първа глава има въвеждащ характер по отношение на същността на финансовото обезпечаване. Тук са разгледани някои принципни положения, като характера на инвестиционната дейност, характеристиките на инвестиционната привлекателност и външната ѝ среда в системата на финансовото обезпечаване на дейността на организацията. Изложението е логично и последователно и предоставя много добър поглед над теорията за финансовото осигуряване като се поставя акцент върху значението на привлекателността на инвестициите и връзката между нея и осигуряването на финансови средства за реализирането им.

Обект на втората глава е публично-частното партньорство в системата на финансовото обезпечаване. В тази част продължава концептуалният преглед на някои понятия от изследваната тематика. Особено ценен е анализът на опита на различни страни по света в тази област и на състоянието на това партньорство в

Украйна. Дисертантът представя подробно и анализира публично-частното партньорство в областта конкретно на мостостроенето в Украйна и това е логично, тъй като именно то е във фокуса на дисертационния труд, освен това притежава редица специфики, които налагат разглеждането му отделно, в рамките на посветена на него точка във втора глава.

Във фокуса на третата глава е качеството на образованието в системата на финансовото обезпечаване на различните бизнес дейности. Това е една изключително важна тема и дисертантът с пълно основание я разглежда, като поставя специално ударение върху ролята на дуалното образование. Динамиката във финансовия свят налага изграждането на знания и умения, които да дадат необходимата подготовка на заетите в тази област на икономиката лица да изпълняват правилно работните си задължения. Без това е невъзможно да се гарантира успех на сложни начинания като изграждането на пътна инфраструктура и особено на такава в областта на мостостроенето.

В четвъртата глава са разгледани методическите основи на системата на финансовото обезпечаване на бизнес дейностите в рамките на публично-частното партньорство и конкретно в областта на мостостроенето. В тази част на работата авторът вече насочва вниманието на читателите към същността на своето изследване - проблемите на финасирането на мостостроенето. На първо място е представено текущото състояние на функционирането на публично-частното партньорство в областта на мостостроенето, като са анализирани текущото състояние и проблеми на тази комплексна дейност. По-нататък дисертантът прави оценка на инвестиционната привлекателност на региона, който разглежда, в системата на финансовото обезпечаване в рамките на публично-частните партньорства. Накрая главата завършва с представяне на рисковете в системата на финансовото обезпечаване при публично-частните партньорства.

Петата, последна глава е посветена на концептуалните основи на програмирането на финансовото обезпечаване на мостостроенето в Украйна.

Именно тук е разгърнатата същината на анализа по конкретния проблем, обект на дисертационния труд. Предложени са някои работещи идеи по отношение на разработването на комплекс от мероприятия за подобряване на инвестиционната привлекателност на мостостроенето, както и програма за държавна подкрепа за системата за финансовото обезпечение на мостостроенето.

Използвани са значим брой литературни източници, от което ясно проличава запознатостта на автора на дисертационния труд с писаното по избраната от нея тематика. Източниците са цитирани коректно в рамките на изложението. Отделно то е допълнено с редица илюстративни материали, които подпомагат осмислянето на авторовите концепции.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Избраната от автора тема на дисертационния труд е значима и актуална - пътното строителство има ключово значение за развитието на икономиката на всяка държава. То осигурява инфраструктурата, без която е невъзможно да се гради икономически растеж и просперитет. Осигуряването на финансов ресурс за пътното строителство и по-конкретно за мостостроенето е изключително важно за реализирането на целите на това строителство.

Дисертантът д-р Левченко е категоризирала приносите в труда си в рамките на три групи, които са основно от практико-приложен характер:

- такива, които са реализирани за първи път според нея. Тук дисертантът включва мотивировката на привлекателността на мостостроенето на основата на съвкупност от различни - субективни и обективни - фактори за вземането на инвестиционни решения в тази област;
- усвършенствани - систематизацият на методите за подобряване на инвестиционната привлекателност в мостостроенето и дефинирането на термина “финансова подкрепа”;

- надргадени, т.е доразвити - тук дисертантът причислява разработването на методология на глобален вектор на регионалните приоритети, методологическия подход към оценката на възможностите за въвеждането на дуална форма на обучение и др.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

За целите на настоящата процедура д-р Левченко е представила списък от общо 66 броя научни публикации. Прави впечатление, че част от тях са публикувани преди 2018 година, когато дисертантът е защитила ОНС “доктор”, липсва обаче информация за това с кои от тях е участвала в тази процедура, за да бъдат изключени. Приложени са резюметата на общо 49 публикации, които са обект на оценка в настоящата рецензия. Част от тези публикации не са по темата на дисертационния труд, но остават достатъчен брой такива, които са от тази проблематика.

От съдържанието на резюметата на трудовете става видно, че дисертантът е работил последователно за публикуването на свои научни търсения както от конкретната тематика на дисертационния си труд, така и по други теми, които остават встрани от нея, но които допълват представата за профила на кандидата като личност, която има разнообразни научни търсения. Част от публикациите са в съавторство, което показва способността на дисертанта да работи в научен колектив.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От приложението документи е видно, че дисертантът изпълнява националните минимални изисквания за присъждане на НС “доктор на науките” по отделните критерии - научни публикации и цитирания. Към момента на изготвянето на рецензията няма информация за наличие на плагиатство в трудовете на кандидата по смисъла на българското законодателство.

9. Автореферат

Представеният за рецензиране автореферат на дисертационния труд като цяло отговаря на изискванията за съставянето на подобен род научни разработки. Той представя в сбит вид същността на дисертационния труд, неговата структура и последователност на изложението.

10. Критични забележки, въпроси и препоръки

Изготвянето на научните рецензии и становища би се улеснило при едно по-прегледно оформяне на документацията във връзка с процедурата, например: представяне на резюмета на всички заявени публикации, справка за това с кои дисертантът е участвала в предходната процедура за ОНС “доктор” (ако има такива), прилагане на разделитени протоколи, удостоверяващи участието на дисертанта като съавтор в колективните публикации, изготвяне на списък с цитатите без автоцитатите. Това би създавало по-добра представа за конкретните материали, с които дисертантът участва в процедурата.

Бих искала да задам следните въпроси на дисертанта д-р Левченко:

1. Кой са според Вас трите основни проблема пред реализирането на потенциала на мостостроенето в Украйна?
2. Посочете две специфики на финансовата подкрепа на мостовото строителство в Украйна, които според Вас го отличават от останалите отрасли.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд и представените материали по процедурата отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане.

Давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на уважаемото научно жури да присъди на доцент д-р Ярослава Сергеевна Левченко научната степен „доктор на науките“** в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

26 май 2021 г.

Рецензент: проф. д.ик.н. Виржиния Желязкова